

Diggs diarienummer: 2023–4313

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 2024-01-30

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) och Statlig forskningsfinansiering – underlagsrapporter (SOU 2023:19)

(dnr U2023/02898)

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Utifrån de beskrivningar av nuläge, möjligheter och problem som återfinns i de båda betänkandena och utifrån de utgångspunkter som följer av Diggs uppdrag, så instämmer Digg i utredningens övergripande slutsatser och förslag rörande ny myndighetsstruktur för extern finansiering av forskning och innovation.

Digg konstaterar att politiska mål avseende forsknings- och innovationspolitik och digitaliseringspolitik i praktiken ofta samspelar och i praktiken stödjer varandra. Utifrån detta konstaterar vi att flera av utredningens förslag stödjer även digitaliseringspolitiska mål, varför flera förslag är positiva även ur detta perspektiv.

I återstoden av detta remissvar lämnar vi kommentarer som belyser detta. Vi lämnar även andra synpunkter som vi ser som viktiga att beakta i den fortsatta beredningen av utredningens förslag. En viktig sådan är att vi ser flera oklarheter vad gäller ansvarsavgränsningar mellan Digg och den föreslagna Innovationsmyndigheten som behöver redas ut. Ett annat viktigt behov är att ytterligare tydliggöra hur förvaltningsgemensam digital infrastruktur, där Digg har ett centralt ansvar, och digital forskningsinfrastruktur, där den föreslagna Vetenskapsmyndigheten föreslås få ansvar,

behöver hänga ihop. Vi har även synpunkter knutna till utredningens förslag när det gäller samarbete på europeisk och internationell nivå.

Digg har inga synpunkter på delbetänkandet SOU 2023:19 Statlig forskningsfinansiering – underlagsrapporter.

3.5.3 EU och internationalisering

Digg är tveksam till utredningens beskrivning av programmet för ett digitalt Europa (DIGITAL) och vill göra följande förtydliganden.

I avsnittet beskrivs Digital Europe-programmet, på svenska programmet för ett digitalt Europa (DIGITAL), som ett forsknings- och innovationsrelaterat EU-program. Digg vill förtydliga att DIGITAL inte är ett forskningsprogram. Programmets syften enligt dess förordning (EU 2021/694) är att bygga digital kapacitet och infrastruktur samt att bredda spridningen och genomslaget av digital teknik inom EU.

Digg är medlem i DIGITAL:s programkommitté och fungerar som nationell kontaktpunkt för programmet. Enligt vår uppfattning kan DIGITAL sammanfattas som ett program för uppbyggnad och driftsättning (på engelska "deployment") av europeiska digitala infrastrukturer, särskilt juridiska, organisatoriska, semantiska och tekniska infrastrukturer. Även målgrupperna skiljer sig mellan programmen, med mindre fokus på universitet, högskolor och forskningsinstitut och mer fokus på näringslivet och myndigheter i DIGITAL jämfört med Horisont Europa.

Trots det ovan sagda, finns det ändå skäl som talar för att DIGITAL kan betraktas som ett forsknings- och innovationsrelaterat program. Även om programmet inte ger direkt ekonomiskt stöd till forskning i sig, så omfattas både DIGITAL-programmet och Horisont Europa-programmet av samma regler för statligt stöd avseende forskning, utveckling och innovation¹. Här bör också nämnas att DIGITAL- och Horisont Europa-programmen samfinansierar två partnerskapsprogram, nämligen EuroHPC-partnerskapsprogrammet och partnerskapsprogrammet för halvledare. Det sistnämnda partnerskapsprogrammet samfinansieras också av ett tredje EU-program, nämligen Programmet för ett sammanlänkat Europa (CEF).

Digg menar att det är viktigt att beakta ovanstående nyanseringar av utredningens beskrivningar av DIGITAL-programmet. Om detta görs menar vi att förutsättningarna är bättre för att i det fortsatta arbetet kunna bestämma om programmets nationella kontaktpunkt bör placeras vid den nya Myndigheten för strategisk forskning eller inte.

Den bild som utredningen ger av uppfattningar när det gäller hur väl dagens svenska organisation fungerar relativt EU:s forsknings- och innovationssatsningar, stämmer i stort sett överens med den bild som Digg har utifrån våra erfarenheter av att bedriva regeringsuppdraget att "ansvara för en

¹ EU 651/2014.

nationell samordningsfunktion och medfinansiering för programmet för ett digitalt Europa” (I2022/00403). Ökad proaktivitet, stora behov av nationell medfinansiering och splittring mellan flera aktörer är utmaningar även för främjande av svenskt deltagande i DIGITAL-programmet.

Slutligen vill Digg lyfta fram att Sveriges nationella samordningscenter för forskning och innovation inom cybersäkerhet (NCC-SE) vid MSB är en del av den struktur för främjande av deltagande i Horisont Europa- och DIGITAL-programmen som finns i Sverige. NCC-SE ingår i ett europeiskt nätverk av NCC:er som är reglerat genom en EU-förordning (EU 2021/887). NCC-SE är starkt kopplat till EU-myndigheten Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning (ECCC). NCC-SE är alltså en permanent del av EU-främjandearbetet inom forskning och innovation i Sverige. Digg anser att det saknas överväganden i utredningen om hur NCC-SE ska passa in i den förslagna nya strukturen, något som bör beaktas i ett fortsatt arbete.

5.3 Sju kriterier för framtidens statliga externa finansiering av forskning och innovation

Digg anser att de kriterier som utredningen har ställt upp som riktmärken vid utformande av förslag till framtidens statliga externa finansiering av forskning och innovation även understödjer digitaliseringspolitiska mål, inte minst det riksdagsbundna digitaliseringsmålet om att ”Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter”². Detta gäller bland annat kriterierna 2. ”stimulerar internationellt konkurrenskraftig och banbrytande forskning”, 3. ”säkrar den kunskap och innovationsförmåga som krävs för att lösa samhällets utmaningar och bidrar till näringslivets konkurrenskraft”, 6. ”ger en tydlig riktning, agerar proaktivt och ökar förmågan till prioriteringar i det svenska systemet för forskning och innovation” och 7. ”är enkel, tydlig och har låga administrativa kostnader för de som söker och de som erhåller medel.”

Digg vill i detta sammanhang påminna om att OECD i sin granskning av den svenska digitaliseringspolitiken 2018 skrev³ följande vilket Digg anser vara i linje med utredningens förslag:

“While this high dynamism combined with a bottom-up approach are very valuable for research and innovation, it would be useful for the government, through its innovation and research agencies, to provide stronger guidance about innovation priorities in the field of digitalisation.”

“Public funds to research activities related to digitalisation seem to be scattered among a plethora of programmes. Reaching a critical mass is particularly important for innovations related to digitalisation, as challenges and solutions are common to many sectors and industries. Also, digital solutions often require large investments and it is less costly to develop common test environments that can be shared for different technologies.”

² Prop. 2011/12:1, utg. omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87.

³ OECD (2018), OECD Reviews of Digital Transformation: Going Digital in Sweden, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264302259-en>, kapitel 6 ”Policy recommendations”, sid. 180-181.

Too many projects may result in too little funding for at least some of the projects. As available resources are limited, it is critical to focus on areas with high importance to Sweden and where Swedish firms can gain or sustain a leading position.”

Även Digitaliseringsrådet var inne på detta tema och skrev⁴:

”En faktor som gör systemet svårnavigerat för stödmottagarna är den mångfald av stödgivare som bidrar och finansierar innovationsprojekt i många, delvis överlappande, program. Bland annat har OECD vid ett flertal tillfällen identifierat floran av offentliga aktörer i det svenska innovationsfrämjandet som en faktor som sänker dess effektivitet, och föreslagit att Sverige borde minska antalet stödgivare.”

Digg instämmer i dessa yttranden.

5.4.5 Ger goda förutsättningar för internationella samarbeten som stärker svensk forskning och innovation

Digg anser att målsättningarna för en framtida organisation för statlig extern finansiering av forskning och innovation behöver kompletteras om DIGITAL-programmet ska ingå i organisationens verksamhet.

Avsnittet tar som utgångspunkt att ”Sveriges medlemskap i EU ger tillgång till stora finansieringsmöjligheter” och att en framtida organisation för statlig finansiering av forskning och innovation ”måste sträva efter att svenska aktörer som arbetar med forskning och innovation samarbetar och drar nytta av de bästa forsknings- och innovationsmiljöerna i världen.”

Medan detta i viss mån också kan inbegripa DIGITAL-programmets möjligheter, är vår bedömning att tillgång till finansiering inte är den primära drivkraften för svenska aktörers deltagande i DIGITAL. Det är istället viktigt att en komplettering i dessa avseenden sker så att DIGITAL:s primära mervärden för Sverige fångas upp i en framtida organisation för statlig extern finansiering av forskning och innovation. Dessa mervärden handlar om att:

- Sverige, tillsammans med andra medlemsländer, ska kunna besvara utmaningar när det gäller uppbyggnaden av en digital inre marknad, förstärkning av medborgarnas och företagens rättigheter i en digital värld samt förstärkning av digital suveränitet.
- Svensk kompetens, som staten satsat på genom FoU-satsningar, kan realiseras som samhällsnytta i form av uppbyggnad av digitala infrastrukturer.
- Sverige ska kunna vara med och påverka när standarder tas fram inom ramen för DIGITAL-finansierade projekt. Detta till skillnad mot att enbart behöva följa standarderna senare utan att ha haft möjlighet att påverka utformningen av dem.

⁴ ”En lägesbild av digital innovation”, Digitaliseringsrådet maj 2018 Dnr: 18-5702, sid. 27.

- Europeisk gemensam utveckling av digital infrastruktur är sannolikt mer kostnadseffektiv än då varje land utvecklar sin egen nationella infrastruktur som sedan behöver anpassas för att skapa europeisk interoperabilitet.

I det fall att DIGITAL-programmet anses omfattas av den EU-finansiering som åsyftas i utredningsavsnittet, menar Digg att en framtida organisation för statlig extern finansiering av forskning och innovation inte får sträva enbart efter ökad EU-finansiering, utan även måste sträva efter att realisera de ovan beskrivna mervärdena.

Avslutningsvis tillstyrker Digg de utvecklingsområden för framtida internationellt samarbete som tas upp i avsnitt 5.4.5. Vi menar att dessa är relevanta även när det gäller att stärka det svenska deltagandet i DIGITAL-programmet.

6.3.3 Motiv till nya och förändrade funktioner i myndigheterna

Kraftsamling för utveckling av digital infrastruktur för forskningsändamål

Digg anser att för att kunna möjliggöra ändamålsenlig utveckling av en digital infrastruktur krävs ett vidare perspektiv än forskningsvärlden när det gäller definitioner och analys av den digitala infrastrukturens ingående delar och den digitala forskningsinfrastrukturens relation till annan digital infrastruktur. Vi efterfrågar en ökad tydlighet när det gäller relationen till uppdrag hos Digg och dess samarbetsparter som avser utvecklingen av gemensam digital infrastruktur⁵. Det ligger också i Diggs uppdrag att öka spridning, nyttiggörande av data och innovation som bygger på data. Behovet av samverkan med Digg avseende tillgängliggörande av data aktualiseras bland annat i Kungliga bibliotekets nationella riktlinjer för öppen vetenskap⁶:

”Som strategiskt och praktiskt stöd för organisationer i arbetet med öppen tillgång till forskningsdata finns vägledande information från Vetenskapsrådet och Myndigheten för digital förvaltning (Digg). Denna information kan fungera som stöd vid strategiska beslut eller vid praktisk implementering av öppen tillgång till forskningsdata. Där redogörs även för de lagkrav som ställs på universitet och högskolor under statligt huvudmannaskap avseende tillgängliggörande av forskningsdata och därtill hörande metadata.”

Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data⁷ gäller för universitet och högskolor under statligt huvudmannaskap i fråga om forskningsdata. Detsamma gäller för en myndighet som inte är ett universitet eller en högskola i den del av myndighetens verksamhet som består i att

⁵ Digg (2023). Ena – Sveriges digitala infrastruktur. <https://www.digg.se/ledning-och-samordning/ena---sveriges-digitala-infrastruktur>

⁶ Kungliga biblioteket (2024). Nationella riktlinjer för öppen vetenskap. Sid. 9 Aktörer och ansvarsområden

⁷ Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

bedriva eller finansiera forskning eller att göra forskningsdata direkt tillgängliga⁸. Lagen innefattar krav på att metadata om forskningsdata som tillgängliggjorts för vidareutnyttjande ska levereras till den nationella förteckningen hos Digg (Sveriges dataportal)⁹.

Även den nationella datastrategin (den svenska implementeringen av den europeiska datastrategin¹⁰, i vilken European Open Science Cloud EOSC nämns som ett av flera dataområden) visar på det bredare perspektivet¹¹:

”Regeringens vision är att en ökad tillgång till data skapar förutsättningar för ett samhälle med en datadriven förvaltning som kan agera utifrån en välunderbyggd kunskapsposition och leverera användarcentrerad service; en datadriven forskning som kan dela och använda data så öppet som möjligt och så stängt som nödvändigt; och en datadriven ekonomi som har god tillgång till en nyckelresurs för innovation bl.a. genom framväxten av datamarknader.”

Kraftsamling för starkare internationella samarbeten

Utredningen menar att det bör skapas en centraliserad funktion för hantering av alla internationella samarbeten inklusive frågor med anknytning till EU:s program för forskning och innovation. Utredningen menar att en sådan funktion med många medarbetare som tillsammans följer policyutvecklingen inom relevanta delar av EU-arbetet, skapar en god överblick.

Digg menar att det inte per automatik följer att man får en bättre överblick av sambanden mellan EU-policyutvecklingen och EU-finansieringen genom att samla fler medarbetare på en och samma myndighet. De medarbetare som arbetar med kärnan av sektoriell EU-policyutveckling finns på de relevanta sektorsdepartementen och sektorsmyndigheterna. Därmed kan effekten av att centralisera allt främjande av EU-finansiering till en icke-sektorsmyndighet ge motsatt effekt till den eftersträlvade förbättringen av överblicken. Digg menar att det som i högre grad är avgörande för en god överblick, är väl fungerande samverkan mellan sektorsmyndigheter och låga trösklar för kommunikation mellan myndigheter och berörda departement inom Regeringskansliet. Dessa trösklar är i dagsläget ofta onödigt höga vilket motverkar en nödvändig förbättring av svensk förmåga att skapa överblick. Med en ansvarig myndighet, som ligger under ett departement, finns det en risk att kopplingen mellan EU-finansieringen och EU-policyfrågor, som av naturliga skäl

⁸ Digg (2023). Information om öppna datalagen. <https://www.digg.se/kunskap-och-stod/oppna-och-delade-data/offentliga-aktorer/information-om-oppna-datalagen>

⁹ Digg (2023). Lämna metadata till Sveriges dataportal. <https://www.digg.se/kunskap-och-stod/oppna-och-delade-data/offentliga-aktorer/information-om-oppna-datalagen/lamna-metadata-till-sveriges-dataportal>

¹⁰ EU-kommissionen (2020). En EU-strategi för data. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0066>

¹¹ Regeringen (2021). Data – en underutnyttjad resurs för Sverige: En strategi för ökad tillgång av data för bl.a. artificiell intelligens och digital innovation. Sid. 2.

<https://www.regeringen.se/contentassets/459769c805ce4c99861d29fad92bea64/data--en-underutnyttjad-resurs-for-sverige-en-strategi-for-okad-tillgang-av-data-for-bl.a.-artificiell-intelligens-och-digital-innovation>

även fortsättningsvis kommer att hanteras av och vara spridd över flera departement och myndigheter, kommer att försvagas.

I övrigt tillstyrker Digg de angivna motiven.

6.4.1 Vetenskapsmyndigheten

Digg anser att den fortsatta utvecklingen av digital forskningsinfrastruktur behöver vara närmare och tydligare kopplad till Diggs ansvar för utveckling av den digitala infrastrukturen för offentlig förvaltning enligt myndighetens instruktion och pågående regeringsuppdrag. Digg anser att det är viktigt att inom ramen för en fortsatt beredning av utredningens förslag tydliggöra ansvar och roller i dessa avseenden.

Digg menar vidare att det ansvar som föreslås för Vetenskapsmyndighetens särskilda beslutande organ, *Rådet för digital forskningsinfrastruktur*, med ansvarsområde forskningens digitala infrastrukturer, behöver förtydligas avseende infrastruktur som idag ligger hos andra myndigheter (bland annat Microdata online access, MONA). Uppgifter för rådet anges på sidan 289 vara ”stöd för tillgängliggörande av forskningsdata samt finansiering av analysplattformar och digitala infrastrukturer som behövs för att bedriva forskning” medan det på sidan 298 står att rådet ska ha ”i uppgift att ansvara för följande verksamheter” vilket avser verksamhet som ligger hos andra organisationer, däribland Statistiska centralbyrån, SCB. MONA är ett verktyg hos SCB för att tillgängliggöra mikrodata (data på individnivå) som omfattas av statistiksekretess. MONA möjliggör bearbetningar via internet utan att mikrodata lämnar SCB.

6.4.2 Myndigheten för strategisk forskning

Uppgifter och ansvarsområden: Finansiering av test- och demonstrationsanläggningar samt ”innovationsinfrastrukturer”

Digg noterar att utredningen inte tagit upp frågan om annan europeisk digital infrastruktur än europeisk digital forskningsinfrastruktur. Det är dock av särskild vikt att uppmärksamma digitala infrastrukturer som en möjlig del av den nya myndighetens uppdrag då europeiska konsortier för digital infrastruktur (EDIC¹²) introducerats som ett komplement vid sidan av europeiska forskningsinfrastrukturkonsortier (ERIC). EDIC kan nyttjas för etablering av europeiska digitala infrastrukturer som sträcker sig bortom forskningen, som inte är fysiska anläggningar och som inte enbart är nätverk eller forum. Det kan handla om juridiska, organisatoriska, semantiska eller tekniska infrastrukturer inom t ex datadelning eller cybersäkerhet.

Likt ERIC kräver EDIC en stabil och långsiktig finansiering från medlemsstaterna och detta anser Digg talar för att EDIC i viss utsträckning bör ingå i den nya myndighetens ansvarsområde. Det bör samtidigt noteras att finansiering av ”hårda” digitala infrastrukturer främst ligger som ansvar hos

¹² Europeiska konsortier för digital infrastruktur, se (EU) 2022/2481.

Post- och telestyrelsen och att Digg har ett ansvar för Sveriges förvaltningsgemensamma digitala infrastruktur. Vidare har E-hälsomyndigheten ett ansvar för digitala infrastrukturer inom vårdområdet och ett antal andra statliga myndigheter, däribland MSB och IMY ansvarar för infrastrukturer avseende cybersäkerhet. Även dessa områden kan komma att organiseras i Europa genom EDIC. Även andra dataområden än de nu nämnda kan vara aktuella. I sammanhanget bör nämnas att European Open Science Cloud (EOSC) också räknas som ett dataområde.

Digg anser sammanfattningsvis att det är viktigt att klargöra hur den nya myndigheten ska förhålla sig till andra europeiska digitala infrastrukturer än digitala forskningsinfrastrukturer. Här finns ett motsatsförhållande då det, å ena sidan, inte är generellt sett önskvärt att den nya myndighetsstrukturen ska ansvara för annat än digitala forskningsinfrastrukturer. Å andra sidan finns EDIC-konceptet, som är bredare än hur innovationsinfrastrukturer definieras i utredningen (testanläggningar eller nätverk) och som kommer att behöva långsiktig nationell finansiering. EDIC är inte heller digitala forskningsinfrastrukturer.

Digg anser att det är viktigt att det ytterligare utreds och klargörs hur EDIC ska organiseras och finansieras i Sverige, inte minst med avseende på vilket ansvar den nya Myndigheten för strategisk forskning ska ha eller inte ha.

Uppgifter och ansvarsområden: Nationell organisation för arbetet med EU:s program för forskning och innovation

Digg noterar en otydlighet gällande vilka EU-program som ska ingå i den nya myndighetens ansvarsområde. När den tilltänkta centraliserade funktionen för internationalisering beskrivs framkommer att den ska vara ansvarig för "olika typer av EU-program" eller "ett antal närliggande program med anknytning till forskning och innovation". Utredningen är inte tydlig med vilka andra program än Horisont Europa som åsyftas. I tidigare kapitel har DIGITAL-programmet nämnts i ett liknande sammanhang, men detta tas inte upp som exempel här. Givet att DIGITAL-programmet inte är att betrakta som ett forsknings- och innovationsprogram, utan snarare är ett infrastrukturprogram eller program för produktionssättning, bör DIGITAL inte inkluderas i den nya myndighetens ansvarsområden utan ytterligare överväganden utöver de som gjorts i utredningen. Utredningen utgår i sitt förslag enbart ifrån erfarenheter och behov kopplade till Horisont Europa-programmet, och tar inte i beaktande de strategiskt betydande skillnaderna som finns till exempel mellan Horisont Europa- och DIGITAL-programmen. Utredningens överväganden är bristfälliga gällande att bedöma ändamålsenligheten av att inkludera DIGITAL-programmet i den nya myndighetens ansvarsområden.

När det gäller DIGITAL-programmets nationella kontaktpunkt och expertmedlemmar i programkommittén vill Digg anföra följande. Vi anser att det är viktigt att beakta att det nationella ansvaret för de europeiska digitala infrastrukturer som byggs upp genom DIGITAL är utspridda på många olika myndigheter och kommer att fortsätta vara så även om ansvaret för DIGITAL skulle läggas på den nya myndigheten. Exempelvis kommer inte ansvaret för europeiska cybersäkerhetsinfrastrukturer vara önskvärt att flytta till den nya myndigheten. Det betyder att hur

än ansvaret för nationell kontaktpunkt, expertmedlemmar i programkommitté och nationell medfinansiering för DIGITAL fördelas, så kommer tydlig och systematisk samverkan mellan flera myndigheter att vara nödvändig. Den samverkan som etablerats genom regeringsuppdraget att ansvara för en nationell samordningsfunktion och medfinansiering för programmet för ett digitalt Europa (I2022/00403) bedömer Digg som ändamålsenlig. Regeringsuppdraget pågår till och med slutet av 2027 och under denna tid bedömer Digg att Sverige sannolikt får bättre resultat i DIGITAL om ansvarsfördelningen mellan myndigheterna är stabil och oförändrad. Den omfattande risk för glapp i överföring av kunskap och erfarenheter som en ansvarsförflyttning mellan myndigheter mitt i pågående programperiod skulle innebära, anser Digg vore onödigt disruptiv. Digg avstyrker därför att under nuvarande programperiod förflytta ansvaret för DIGITAL-programmets nationella kontaktpunkt och expertmedlemmar i programkommittén till den nya myndigheten. Om den nya myndigheten inrättas under pågående programperiod bör den överta Vinnovas roll i regeringsuppdraget.

Ytterligare ett motiv till varför det inte är önskvärt att överföra ansvaret för DIGITAL under nuvarande programperiod är att DIGITAL:s framtid efter programperioden är oklar. Det är inte givet att ett likadant program kommer att inrättas 2028. Därför riskerar en eventuell överföring av ansvar mitt i pågående programperiod att vara en marginell insats för den nya myndigheten. Givet den tid det tar att bygga upp kunskap, nätverk och förmåga för ett program med en mångsidig profil, skulle det inte vara önskvärt att göra insatsen enbart för en kort period. Digg bedömer därför att en översyn av ansvar och roller avseende DIGITAL, eller andra program som kan komma i dess ställe, är ändamålsenligt och minst disruptivt att göra i samband med övergången till en ny programperiod.

6.4.3 Innovationsmyndigheten

Digg anser att det finns oklarheter vad gäller ansvarsfördelning mellan Digg och den föreslagna Innovationsmyndigheten som behöver redas ut och bidrar gärna i den dialogen. Vi anser att det finns risker för överlapp mellan Diggs uppgifter och ansvar och den föreslagna Innovationsmyndighetens roll kopplat till statsförvaltning, kommuner och regioner. Även när det gäller Innovationsmyndighetens roll som expertmyndighet gentemot regeringen finns oklarheter och risk för överlapp relaterat till Diggs uppgifter och mandat.

Utredningen föreslår (se utredningens slutbetänkande "1.4 Förslag till förordning om instruktion för Innovationsmyndigheten (2023:000)" 1 §) att "Innovationsmyndigheten ska stödja transformation av samhälle och näringsliv...". Detta är en mycket bred skrivning som enligt Diggs uppfattning kommer att leda till arbete med digitalisering inom offentlig sektor och sannolikt också till stöd till aktörer inom offentlig sektor. Detta är centrala uppgifter för Digg vilket framgår av till exempel Diggs instruktion¹³ där det i 1 § sägs att "Myndigheten för digital förvaltning ska samordna och stödja den

¹³ Förordning (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning.

förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig.”

Slutbetänkandets avsnitt 6.4.3 *Innovationsmyndigheten* innehåller fler exempel på oklarheter som gäller gränsdragningen mellan Diggs och den föreslagna Innovationsmyndighetens verksamheter och ansvar som behöver klarläggas. Vi sammanfattar dessa nedan.

I avsnittet framgår (sid. 335) att ”Innovationsmyndigheten inrättas för att vara verktyget för att stötta transformationen av samhället i en riktning som gör det möjligt att lösa utmaningarna och samtidigt stärka näringslivets konkurrenskraft.” Som tidigare refererats framgår av Diggs instruktion¹⁴ (1 §) att ”Myndigheten för digital förvaltning ska samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig.”

I avsnittet framgår också (sid. 340) att Innovationsmyndigheten föreslås arbeta med att stödja ”strategisk standardisering kopplat till forskning och innovation” och att det kommer ”att bli allt viktigare att få till stånd standarder inom områden som stödjer implementeringen av lösningar på samhällsproblem”. I Diggs instruktion¹⁵ framgår i 4 §, punkt 2 att Digg ska ”samordna frågor om gemensamma standarder, format, specifikationer och liknande krav för den offentliga förvaltningens elektroniska informationsutbyte”. I 6 § punkt 1 framgår att Digg ska ”delta i och främja nationellt och internationellt standardiseringsarbete inom sitt verksamhetsområde”.

I avsnittet framgår vidare (sid. 337) att:

”För att utnyttja Innovationsmyndighetens potential som möjliggöra och pådrivare behöver myndigheten ges de rätta förutsättningarna. Det innebär bland annat att myndigheten behöver ges tydliga mandat och en utpekad roll att driva innovationsprocesser som påverkar andra myndigheters ansvarsområden. Myndigheten behöver också ha en tät relation med olika delar av Regeringskansliet, dels i rollen som expertmyndighet som kan förmedla kunskap om utvecklingen och visa på möjligheter inom centrala områden, dels som i rollen ”problemidentifierare”. Genom att myndigheten leder och möjliggör centrala innovationsprocesser och policyutveckling mellan myndigheter så kommer myndigheten kunna identifiera problem med lagstiftning och regleringar som kräver politiska beslut och kunna föreslå möjliga lösningar för regeringen.”

Utifrån detta och utöver den tidigare citerade 1 § i Diggs instruktion¹⁶ samt exemplet som framgår av den tidigare referensen till Diggs pågående regeringsuppdrag ”Uppdrag att stödja regeringens arbete med fortsatt digitalisering” (I2022/00620), så framgår i Diggs instruktion (2 §) att: ”Myndigheten ska särskilt bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och samhället i övrigt. I detta ingår att årligen följa upp, analysera och beskriva den utvecklingen.”. Detta inbegriper i praktiken arbete med att utifrån instruktion,

¹⁴ Förordning (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

regleringsbrev och olika regeringsuppdrag ha en tät relation med Regeringskansliet, både i rollen som expertmyndighet och som leverantör av strategiska analyser knutna till hur den offentliga förvaltningen men även samhället i övrigt inklusive näringslivet ska bli bättre på att använda digitaliseringens möjligheter¹⁷.

I avsnittet framgår slutligen (sid. 338) att:

"Innovationsmyndigheten ska ha i uppgift att stödja policy- och verksamhetsutveckling inom offentliga sektor. Då alla statliga myndigheter i varierande grad kan sägas ha detta som del av sitt uppdrag är det viktigt att avgränsa vilken typ av policy- och verksamhetsutveckling som myndigheten ansvarar för."

Även detta bör läsas i ljuset av det som framgår av 1 – 2 §§ i Diggs instruktion.

Ovanstående beskrivningar är exempel på oklarheter och överlappningar i ansvarsfrågor mellan Digg och den föreslagna Innovationsmyndigheten som vi anser behöver redas ut.

7.4.3 Samhällsekonomisk analys och konsekvenser för statens kostnader och intäkter

Digg anser att underlaget för utredningens antaganden vid beräkning av möjliga besparingar inom universitet och högskolor kopplat till följande skrivning (sidan 400) behöver tydliggöras: "Givet dessa antaganden skulle totalt nästan 300 årsverken frigöras inom lärosätena, motsvarande en kostnad om minst 300 miljoner kronor."

Digg konstaterar att resultatet av denna beräkning i väldigt stor utsträckning avgörs av vilka antaganden som görs. I detta avseende anger utredningen på sidan 399 att ett av de antaganden som gjorts är: "enklare och tydligare ansökningsförfarande, genom att det endast finns ett ärende- och ansökningssystem och bättre samordning, minskar tiden att mata in uppgifter i systemet med 25 procent per ansökan".

Det är oklart på vilka grunder utredningen gör antagandet om minskningen av tid med 25 % per ansökan. Det bör klargöras om antagandet bygger på tidsstudier, tidigare undersökningar i liknande fall eller på något annat. Detta klargörande är viktigt då det i hög grad kommer att påverka slutresultatet av beräkningen och därmed i slutänden också bedömningen av konsekvenserna av de lagda förslagen.

¹⁷ Detta sagt med referens till det riksdagsbundna digitaliseringspolitiska målet "Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.". Se Näringsdepartementet, "För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi" (Stockholm: Regeringskansliet, 2017).

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också rättschef Linn Kempe och avdelningschef tillika ställföreträdande generaldirektör Chanett Edlund deltagit. Föredragande har varit analytiker Mats Goffhé.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Anna Eriksson'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Anna Eriksson